

Literatura

- Fojtík, P. 2014a:** *Držovice na Moravě, „Díly odvrhoviční“ 2014, „Teplovod pro vytápění objektů ZD Vrahovice, k. ú. Držovice na Moravě a k. ú. Vrahovice, okr. Prostějov“, č. akce 87/14.* Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX201700735. [cit. 2021-04-12]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-201700735>.
- Fojtík, P. 2014b:** Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Držovice, okr. Prostějov. *Střední Morava* 38, 43–74.

Summary

A rescue excavation in an agricultural cooperative complex in Držovice na Moravě (Prostějov District), plot No. 495/2 in “Díly Odvrhoviční” field, took place from July 2019 to March 2020. Four prehistoric settlement features were detected: three large grain pits from the Únětice culture and part of a larger mining pit with sporadic pottery finds from the Early Iron Age Platěnice culture.

Pavel Fojtík

Dubicko (okr. Šumperk)

„Za Kostelem“, parc. č. 376/14–376/17.

Lužická kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Šumperku, p. o., doprovodná evidence sbírky mohelnického muzea, podsбірky archeologické č. DEM 2/2020 (parc. č. 376/15), DEM 4/2020 (parc. č. 376/16 a 376/17), DEM 7/2020 (parc. č. 376/14).

Lokalizace: WGS-84 – 49.826618163N, 16.970063916E; 49.826465991N, 16.970542904E; 49.825953109N, 16.969134684E; 49.826194961N, 16.968892601E

Lokalita Dubicko – „Za Kostelem“, kde probíhají archeologické výzkumy především pod hlavičkou Vlastivědného muzea v Šumperku, p. o., (dále jen VMŠ) v jednotlivých sezónách nepřetržitě už od roku 2010, se nachází na JV okraji obce, na svahu nad silnicí směrem na Polici a Úsov. Svah má mírný JZ sklon, nedaleko protéká drobná bezejmenná vodoteč a je odtud neozenený výhled na celé nivní údolí nedaleké řeky Moravy – jedná se proto o ideální lokaci pro existenci sídlištní lokality hned několika pravěkých kultur. Tato polykulturní lokalita (v Státním archeologickém seznamu pod ev. č. 14-43-10/1) je známá již od 20. let 20. století, doloženy jsou zde již nálezy z období mladého paleolitu, kultury s lineární keramikou, kultury lužických popelnicových polí a také středověku. Všechny provedené archeologické záchranné výzkumy na této lokalitě za poslední roky byly vyvolány především v souvislosti se stavebním záměrem obce postupně vybudovat novou plošnou zástavbu rodinných domů. Většinu záchranných akcí zajišťovali archeologové VMŠ (Halama 2015, 177–178 – zde odkazy na sezóny 2010–2014; Tomešová 2017, 205–206 – sezóny 2015, 2016; Halama, Tomešová 2018, 163–164 – sezóna 2017; Tomešová 2019, 211–212 – sezóna 2018; Tomešová 2020, 172–173 – sezóna 2019), v letech 2013 a 2014 působily na lokalitě také společnosti Archaia Olomouc z. ú. (nepublikováno) a také Archeologické centrum Olomouc, p. o. (Vránová 2015, 177).

V roce 2020 byl proveden záchranný výzkum na čtyřech parcelách vždy bezprostředně před zahájením stavby rodinného domu. Jakmile to počátkem roku (02/2020) klimatické podmínky umožnily, byl nejprve dokončen průzkum na parc. č. 376/15, jenž byl zahájen již v listopadu 2019. Poté následoval výzkum nejprve

na parc. č. 376/17 (03–04/2020) a posléze na parc. č. 376/16 (04–05/2020). V průběhu dubna roku 2020 prováděla výzkum na lokalitě také společnost Archaia Olomouc z. ú. (parc. č. 376/13, nepublikováno). Poslední etapa výzkumu, opět již pod hlavičkou VMŠ, pak proběhla v září 2020 na parc. č. 376/14. Záchranný výzkum na parc. č. 376/15 byl dokončen již na konci února 2020. V ploše skrývky proběhla exkavace a dokumentace 18 zahloubených objektů (č. 790–807) – typově se jednalo o zásobní jámy a obecně různé sídlištní jámy, mělký kruhový objekt s vrstvou uhlíků (č. 800) je patrně možné interpretovat jako relikt ohniště. Zkoumané objekty poskytly standardní sídlištní materiál, datovatelný do období lužických popelnicových polí, zvláště jeho mladších fází. Při severní hraně skrývky však bylo zachyceno hlubší soujámí (obj. č. 793), které kromě lužické keramiky obsahovalo také neolitické střepy.

Skrývka ornice na parc. č. 376/17 proběhla již na konci listopadu 2019, ale vzhledem k probíhajícímu výzkumu jiných parcel byl průzkum zde odložen až na počátek roku 2020. V období března a dubna roku 2020 bylo na této parcele prozkoumáno celkem 21 archeologických objektů (č. 823–843) datovaných do období kultury lužických popelnicových polí. Největší část z nich tvořily sídlištní jámy bez přesnější interpretace jejich původní funkce, prozkoumány byly také čtyři zásobní jámy, čtyři kúlové jámy a jedna jáma, která byla pozůstatkem po vývratu stromu.

Zároveň s dokončovacími pracemi na předchozí parcele byl zahájen výzkum na sousední ploše parc. č. 376/16. Skrývka byla provedena již v listopadu 2019, samotný výzkum pak probíhal až v dubnu a květnu roku 2020. Prozkoumáno bylo celkem 28 archeologických objektů (č. 844–871), všechny opět náležící kultuře lužických popelnicových polí. Nejvíce jím bylo zásobních a sídlištních, prozkoumány byly ale také dvě kúlové jamky. Dvě jámy byly nejspíše přírodního původu a jednalo se o prohlubně vyplněné splachy s keramickým materiálem. Z časových důvodů nemohly být prokopány obj. označené č. 869–871.

Z běžných jam vyskytujících se na tomto sídlišti se zcela vymyká objekt označený číslem 850. Již po skrývce se jevil jako rozsáhlá černá plocha, místy nejasných hranic, vybíhající velkou částí od SV až k JZ mimo skrytou plochu parcely. Celá plocha byla rozdělena na sektory, resp. čtvercovou síť, a zkoumána nejprve ve vybraných úsecích (sektor I a IV) až na samotné dno tak, aby vznikly kompletní obrazy profilů celé situace, poté následoval průzkum ploch mezilehlých. Zbývající sektory byly zkoumány pouze ve svrchních vrstvách (do maximální hloubky 60 cm), které tvořila velmi tmavá humusovitá zemina s množstvím nálezu. Celkový rozměr zkoumané plochy činil přibližně 7 × 7 m, maximální hloubka byla naměřena v sektoru IV, a to 140 cm. Celá situace byla interpretována jako rozsáhlý sídlištní objekt (snad i zahloubená chata? – zasahující mimo skrytou plochu parcely), který byl vyplněn výrazně tmavou zeminou obsahující množství movitých nálezu. Že se jedná nejspíše o obytný objekt, potvrzuje i jeho poměrně pravidelný tvar půdorysu, a také téměř rovné dno. Tento objekt byl situován nad mocnými vrstvami materiálu splavenými z horní části lokality, jimiž byl částečně obklopen, a které byly ještě minimálně na dvou místech narušené dalšími zahloubenými jámami, nejspíše zásobními. Erozním procesům v tomto místě odpovídá i mírný jižní sklon svahu, a především složité převrstvení a promísení jednotlivých typů výplně. Kromě složitého převrstvení a velkých rozměrů se tento objekt vymyká i množstvím nálezu v jeho výplni. Nalezeno bylo velké množství keramického materiálu a mazanice, ale také hned několik bronzových artefaktů (jehlice, kroužky, slitek) a především množství jantarové suroviny – drobných hrudek surového jantaru, který byl předběžnou analýzou interpretován jako jantar pocházející ze saské lokality u Bitterfeldu.

Poslední zkoumaná parcela v r. 2020 (č. 376/14) přišla na řadu v září. Oproti výše popsaným parcelám jsme zde na skryté ploše identifikovali již pouze 10 objektů (č. 876–885) kultury lužických popelnicových polí, zřejmě jde o jihozápadní okraj osídlené plochy. Opět se jednalo o zásobní a jiné běžné sídlištní jámy. Jako nejzajímavější můžeme označit oválný objekt č. 880 s vrstvami mazanice a uhlíků. V tomto objektu se jako příměs vyskytovaly střepy kultury s lineární keramikou, naprosto však převažoval materiál kultury lužických popelnicových polí. Z rozměrnější sídlištní jámy (obj. č. 879) byla vyzvednuta celá neporušená vázovitá nádoba.

Literatura

- Halama, J. 2015: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 56(1), 177–178.
- Halama, J., Tomešová, B. 2018: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 59(1), 163–164.
- Tomešová, B. 2017: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 58(1), 205–206.
- Tomešová, B. 2019: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 60(1), 211–212.
- Tomešová, B. 2020: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 61(1), 172–173.
- Vránová, V. 2015: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 56(1), 177.

Summary

A total of 77 sunken archaeological features were examined during the next season of rescue excavations in “Za Kostelem” field in the Dubicko cadastral area (Šumperk District). Most were dated to the Lusatian Urnfield culture period and there was also an admixture of pottery dated to the Linear Pottery culture in some of the pits.

Barbora Tomešová, Jakub Halama

Habrůvka (okr. Blansko)

„Nad Josefovem“, parc. č. 433/1.

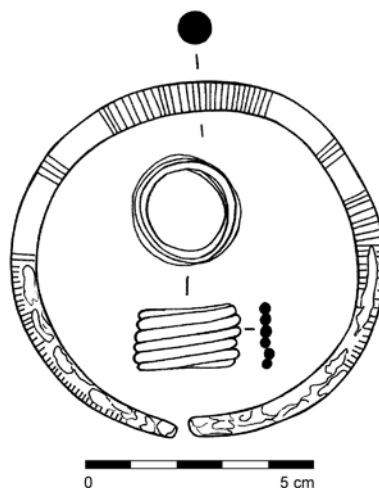
Střední doba bronzová, mladší doba bronzová. Depot. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezů: Muzeum Blanenska, p. o., inv. č. S 10071–10072.

Lokalizace: WGS-84 – 49.3115025N, 16.6937789E; 49.3120933N, 16.6948281E

Na jaře roku 2020 objevil P. Stejskal ve svahu (370–380 m n. m.) východně od Josefova dva bronzové předměty vzdálené od sebe zhruba 100 m. Oba náleží ke garnituře ženského šperku (obr. 12). Prvním z nich je kulatý tyčinkovitý náramek s otevřenými konci o průměru zhruba 80 mm, zdobený svazky příčných rýžek. Tyčinka má kulatý průřez a směrem ke koncům se zužuje, oba konce jsou zkorodované. Druhý předmět představuje spirálku (vlasová ozdoba/prsten/záušnice, Salaš 2005, 101–103) svínutou z kulatého drátu se zašpičatělými konci o celkovém průměru 24 mm. Počet vinutí je sedm. Předměty ležely v hloubce zhruba 20 cm a mohou být součástí rozrušeného depotu. Z hlediska morfologického se v obou případech jedná o chronologicky málo citlivé předměty běžně se objevující v depotech od střední do mladší doby bronzové (Salaš 2005).

Literatura

- Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I. Text; II. Tabulky*. Brno: Moravské zemské muzeum.

Obr. 12. Habrůvka. Bronzový náramek a spirálka. Kresba M. Novák.

Fig. 12. Habrůvka. Bronze bracelet and a spiral-shaped ring. Drawing by M. Novák.

Summary

A stray bronze bracelet and a bronze spiral from the Middle to Late Bronze Age situated approximately 100 m apart were found in “Nad Josefovem” field at the Habrůvka site (Blansko District).

Marek Novák, Petr Stejskal

Hněvotín (okr. Olomouc)

„K Žerůvkám“.

Lužická kultura. Místo sběru. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84 – 49.5595278N, 17.1749444E

V roce 2019 našel Z. Novotný bronzovou sekeru v trati „K Žerůvkám“ jižně od obce Hněvotín a daroval ji do Vlastivědného muzea v Olomouci. Jde o malou sekeru s tulejkou a ouškem, které je z jedné strany odlomeno. Okraj tulejky zesiluje žebro a povrch artefaktu zdobí trojice plastických žebříků ve tvaru písmene Y. Ostří artefaktu je mírně poškozeno. Dochované rozměry: délka 55 mm, max. šířka 29 mm, hloubka tulejky 34 mm, váha 64 g (obr. 13). Sekery s tulejkou se objevují zejména v průběhu mladší až pozdní doby bronzové (např. Salaš 2005, 37–44). Na celém katastru Hněvotína evidujeme několik poloh s doloženými nálezy z mladší i pozdní doby bronzové (srov. Šmíd 1993, 118; Kalábek 2001, 162; Kalábek 2005, 242; Tajer 2005, 185–196; Kalábek 2017, 206). Zda nově získaný artefakt z katastru Hněvotína indikuje dosud neznámou lokalitu nebo souvisí s již známými, nelze v současnou chvíli rozhodnout.

Literatura

- Kalábek, M. 2001: Hněvotín (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 42, 162.
- Kalábek, M. 2005: Hněvotín (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 46, 242.
- Kalábek, M. 2017: Hněvotín (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 58(1), 206.
- Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I. Text; II. Tabulky*. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Šmíd, M. 1993: Zpráva o výsledcích povrchových sběrů a drobných výzkumů v roce 1991. *Přehled výzkumů* 1991, 118–119.
- Tajer, A. 2005: Sídlíštní objekt slezské kultury z Hněvotína. In: M. Bém, J. Peška (eds.): *Ročenka 2004*. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, 185–198.